

Dominykas Dvylys

Medicinos studentas, 23m.

17 07 2013

Pirmoji ekspedicijos diena. Trečiadienis. Ką ir bekalbėti – jaudulio, nerimo daug.

Pasitikrinęs kuprinę nežinia kelintą kartą, apie 12 val., brolio lydimas, išvykau į Vilnių. Keliauju ne pirmą kartą, teko aplankyti ne vieną šalį, bet tikrai pirmąsyk laukia toks atsakingas ir sunkus išbandymas. Atsakomybė, nes mes atstovausim visą savo Tautą tolimajame Sibire. Taip pat norisi įgyti kuo daugiau patirties, žinių, kuriomis galėčiau pasidalinti grįžęs namo.

Apie 14 val. ekspedicijos dalyviai susitiko UNESCO būstinėje Vilniuje. Šiek tiek pasitarę, išklause paskutinius nurodymus, patraukėme į geležinkelio stotį. Ten mūsų laukė oficialios „Misija Sibiras‘13“ išleistuvės. Pripažinsiu, mane maloniai nustebino toks didelis susirinkusiųjų būrys, kuriame matėsi man labai artimų žmonių veidai. Smagu, kad atsiranda žmonių, kuriems rūpi jauni žmonės, jų problemos, poreikiai, kad palaikoma tai, kas jiems svarbu.

Pajudėjome. Pirmą kartą tenka vykti tarptautiniu traukiniu. Tai tikrai įdomu. Matyti, kad vagonai buvo projektuoti tikrai nedideliems žmonėms, nes tokių gabaritų individui kaip man tikrai sunku išsitemti :D. Bet tokios smulkmenos nėra motais, ypač, kai supa tokia puiki komanda, draugiškas personalas.

21 val. Minsko geležinkelio stoty gimtadienio proga pasveikinome Ievą. Draugiškai pasivaišinę torčiuku, pajudėjome toliau. Manau, kad tikrai įsimintina gimimo diena visiems, juk ne kasmet ją tenka švęsti traukiny, važiuojančiam į Maskvą.

Naktis traukinyje tikrai nebuvo patogi, trūko vietos, smarkiai kratė, tačiau visi kupini pirmosios dienos įspūdžių šiaip taip sumigome.

18 07 2013

Antroji ekspedicijos diena. Ketvirtadienis.

Mes jau Maskvoje. Čia mus pasitiko Lietuvos ambasados darbuotojai. Trumpai šnektelėję, patraukėme per visą Maskvą oro uosto link. Kelionės metu spėjome pasižvalgyti. Tikrai didingas miestas.

Atvykę į oro uostą, užregistravome bagažą, pajudėjome į laukimo salę. Neilgai trukus, susėdome į lėktuvą, skraidinantį į Tiumenę, mūsų kelionės tikslą, kur mūsų jau laukė ekspedicijos vadovas Gintautas Alekna, Tiumenės valdžios atstovė Marija.

Tiumenė pasitiko juodu dangumi, žaibais ir griaustiniu. Lietaus būta tikrai smarkaus – tinkamai nefunkcionuojant vandens surinkimo sistemoms, gatvės netruko patvinti, kai kur net pradėjo semti „žiguliukų“ dureles. Atvykę į savo nakvynės vietą, užsiregistravę, apsitvarkę, susirinkome bendrai vakarienei. Po jos aptarėme techninius ekspedicijos klausimus, pasidalinome įspūdžiais ir lūkesčiais. G. Alekna parodė iš ankstesnių kelionių – ekspedicijų sukauptą medžiagą.

Laikas skiriasi 3 valandomis, tad čia jau muša 1 val. nakties, o Lietuvoje dar tik 22 val. Natūralu, kad miego dar nesinori, galvoje kirba įvairiausios mintys. Tačiau gsiname šviesas, nes jau nuo ankstyvo ryto laukia daug darbų.

19 07 2013

Trečioji ekspedicijos diena. Penktadienis.

Kaip bebūtų liūdna, bet sveikata baigia visai mane pavesti. Nors dažnai mėgstu juokais pabrėžti, kad medikai neserga, bet mane kankina ir niekaip nepaleidžia sloga. Matyt būsiu kur persišaldęs. Teks imtis rimtesnių priemonių ir išmėginti savo vaistinėlės turinį.

Dieną pradėjome susitikimu su tremtinių palikuonę Liudmila ir jos vyru, jiems perdavėme lauktuves iš Lietuvos. Vėliau apsipirkome Tiumenėje: reikėjo maisto kelioms dienoms, įrankių kapų tvarkymui. Susipakavę daiktus išvykome.

Bekeliaudami užsukome į Pakropskają, sustojome prie Rusijos įžymybės Rasputino dėdės namo, kur, pagal sklandančias legendas, mėgdavęs pasisvečiuoti ir arbatos puodelį išgerti pats Rasputinas.

Judėdami toliau pasiekėme Aksarinską kaimelį. Ten mus pasitiko vietinės administracijos vadovas ir pasiūlė palydėti po vietinius kaimus, kur gyventą lietuvių. Užsukome į Lieszavodą, Bačieliną. Pravažiavome gatvėmis, kur anksčiau stovėję lietuvių tremtinių namai. Gaila, bet laikas ir gamta negailestingi. Pėdsakai daug kur jau visai sunykę ar bebaigią sunykti. Kaip mums papasakojo vietiniai gyventojai, prieš kelis metus buvęs potvynis pridarė dar daugiau žalos. Neberadome ir lietuvių statyto klubo, jų susirinkimo vietos. Jį ir pasiglemžė negailestingas laikas.

Toliau privažiavome buvusio Kulimeso kaimo kapinaites. Pagal mūsų ekspedicijos planą, jos turėjo būti aplankytos ir sutvarkytos pirmiausia. Tikrai keistas jausmas užplūsta ten apsilankius. Turbūt gyvendami Lietuvoje mes visai kitaip įsivaizduojame kapines – tvarkingas, išpuoselėtas, pilnas gyvų gėlių. Tuo tarpu čia mes pametėme užleistą miškelį, kuriame tik patyrusi akis galėtų atrasti ir parodyti, kur čia kažkada būtų kapinių. Prisiminus vakar mūsų ekspedicijos vadovo rodytas dar tremtinių darytas šių kapinių nuotraukas, kyla noras kuo skubiau kipti į darbus ir pasistengi, kad ši vietovė taptų kiek galima labiau panašesnė į lietuvių kapines.

Bet darbų pradžios dar teko palaukti, nes pirmiausia reikėjo įsikurti stovyklavietę. O tai nepasirodė jau toks paprastas uždavinys. Prie mus dominančių kapinių tinkamos vietos nepavyko rasti: nebuvo tinkamo vandens telkinio, didelė uodų ir mašalų gausa, be to, vietinė valdžia įspėjo, kad artėja smarki audra. Tad pasitarę ir apsvaistę visas alternatyvas, pliusus ir minusus, priėmėme vietinio kaimelio pasiūlymą apsigyventi mokykloje.

Mokykloje susitikę su vietine gyvenvietės šviesuomene, pasidalinome pirmos dienos Tiumenės regione įspūdžiais, mokyklos direktorei įteikėme iš Lietuvos atsivežtą paveikslą, pasivaišino mums dovanotais nuostabiais pyragais.

Reziumuojant dieną, verta paminėti, kad nuo Tiumenės nuvykome apie 160 km į šiaurės rytus. Daug laiko praleidome kelyje, tad rytoj laukia darbinga diena, bandysime atsigriebti už kelyje prarastą laiką, o aš mėginsiu atskleisti savo medkirčio sugebėjimus. Žinoma, jei tik sveikata leis.

20 07 2013

Ketvirtoji ekspedicijos diena. Šeštadienis. Laikas bėga tikrai greitai, kartais darosi net sunku suprasti, kuri savaitės diena jau išaušo.

Rytas tikrai gražus. Švaisčiai švietė saulė, dangus buvo žydras. Nė minties apie artėjančią audrą. Papyrusčiąvę pajudėjome į savo darbo vietą, buvusio Kulimeso kaimo kapinaites. Kaip jau spėjau paminėti vakar, jos mus pasitiko tankiu sąžalynu. Nieko nelaukdami ėmėmės darbo. Kalbant apie įrankius, tai mūsų įsigytos prekės tikrai per daug nedžiugino: nepanaudojami nauji kirviai, iš 4 pjūklų šaką nupjauti galima tik 2. Bet tokia jau mūsų komanda, jokios kliūtis nebaisios, jei reikės, medžius ir rankomis išvartys. Atvirai sakant, didžioji dalis tų medžių buvo laiko ir audrų nuniokoti, tad stipresniam vėjui papūtus lengvai galėjo būti išguldyti. Džiugino tai, kad merginos ir vaikinai negailėdami jėgų kibo į darbą. Tad netruko prabėgti daug laiko, kai pradėjo rusenti 2 laužai.

Darbo tikrai netrūko, tad laužai smarkiai suliepsnojo. Pradėjome kirsti medžius, valyti krūmus, netrukus ėmė ryškėti mūsų planuojama kryžio statymo vieta.

Įdienojus pasivaišiname ledais. Tai buvo tikrai puiki atgaiva, nes diena buvo karšta, o dirbant prie laužo galima pasijausti kaip tikroje pirtyje. Verta paminėti, kad vaikščiojome storais drabužiais, užsimaukšlinę tinklelius, kad tik kuo mažiau kraujasiurbių prilįstų. Nes kaip sakoma, Sibire uodų gali būti ar nebūti, bet Tiumenėje jų būna arba labai daug, arba labai labai daug.

Pasibaigus geriamam vandeniui ir atsiradus poreikiui naujai ledų porcijai, šįkart į ekspediciją link vandens kolonėlės ir parduotuvės teko leisti man su Valerijum. Mums prisipylus vandens ir bežingsniuojant tuos kelis kilometrus atgal pastebėjome, kad dangus jau niaukiasi, o iš tolo jau girdėti atbildantis griaustinis. Betėsdami kelionę link darbo vietos sutikome grįžtančius kolegas. Pasirodo, vėjas taip įsisiautėjęs, kad nulaužęs du medžius, kurie vos nekliudė šalia buvusių merginų ir G. Alekno vaizdo fiksavimo aparatūros. Tad norėdami išvengti galimos nelaimės, darbus turėjome atidėti rytojui, o dar buvo vos tik po pietų.

Trumpam atsisveikinę su grįžtančiais, nuskubėjome prie likusių kapinaitėse, kurie baigė tvarkyti laužavietes. Bebaigiant žarstyti paskutinius nuodėgulus pajutome, kad audros neišvengsime. Pradėjome skubėti, tačiau audra buvo greitesnė, ir prie pat gyvenamosios vietos mus užklupo baisi liūtis. Aišku, dėl to nė kiek nenusiminėme, nes pasitaikė puiki proga pirmąkart Sibire išsimaudyti lietuje.

Kas nespėjo išsimaudyti lietuje ar po lietvamzdžiais, tas suskubo į prie sporto salės buvusį dušą. Po vakarienės nusprendėme šiek tiek pasižvalgyti po Aksarinską kaimelį. Sutikti vietiniai žmonės pasirodė tikrai malonūs ir draugiški. Donatui paprašius nufotografuoti jų motociklus, šie mielai sutiko,

be to net pasisiūlė pamokyti važiuoti. Kol Donatas sėmėsi patirties, merginos spėjo sudalyvauti vietinėje fotosesijoje prie traktoriaus ir jo kabinoje. Laikas bėgo, bet Donato vis nesulaukėme, tik karts nuo karto išgirsdavome pralekiančio motociklo plerpimą. Pradėjome nerimauti, bet vietiniai nuramino, jei išvežė sveiką, tai ir parveš tokį patį. Pagaliau sulaukėme, grįžo sveikas, ir dar draugų susiradęs, nes išvažiavo 2, o grįžo 5.

Šiaip taip atsisveikinę su naujaisiais pažįstamais, grįžome į mokyklą, kur Donatas, vietinių pramintas Danila, pasidalino savo įspūdžiais, o mes pradėjome ruošti miegoti. Tačiau vakaras tuo nesibaigė, nes naujieji draugai pradėjo veržtis į mokyklą ir kviesti su jais pasibūti vietiniame klube. Laimė, šįvakar nesusipratimų pavyko išvengti ir mes sumigome.

Įdomu tai, kad čia Aksarinskoje dar tik dabar žydi liepos, o pas mus, gimtinėje, jau seniai nužydėjusios.

21 07 2013

Penktoji ekspedicijos diena. Sekmadienis.

Dieną pradėjome dar anksčiau. Po pusryčių pradėjome ruošti antrai darbo dienai. O veikti tikrai turėjome ką, nes vakarykštė gamtos išdaiga smarkiai sutrukdė.

Pas vietinius „kaimynus“ su Justu pasigalandę kirvius pajudėjome į savo darbo vietą. Kartu su Karoliu apsiėmėme kryžiaus surinkimu.

Pradėjome betonuoti kryžių, kalti tvorelę. Tačiau, kaip ir vakar, iškart po pietų pradėjo tvenktis audros debesys. Didžioji komandos dalis patraukė į laikinuosius namus, o likę žadėjo ištvirti ateinantį lietų ir dirbti toliau. Taip ir nutiko. Nulijus dirbome toliau. Uodai „pjovė“ nepakeliamai. Besidarbuodami pastebėjome, kad artinasi dar smarkesnė liūtis. Pakilo labai stiprus vėjas, kuris lenkė prie žemės, pradėjo versti medžius. Pasidarė tikrai neramu, nes ką tik įbetonuotas kryžius stovėjo dar tikrai nestabiliai. Šiaip taip jį suramstę ir bijodami artėjančios audros, pajudėjome ir mes į mokyklą. Kaip bebūtų, grįžus audra nurimo. Dar tikrai galėjome daug ką nuveikti, bet kažkas lyg tyčia trukdė dirbuotis. Teks ryt dar labiau stengtis.

Po vakarienės susėdome su kavos ar arbatos puodeliu pasišnekėti ir aptarti nuveiktus darbus bei ateities planus.

22 07 2013

Šeštoji ekspedicijos diena. Pirmadienis. Paskutinė diena Aksarinskoje.

Vyriškoji kompanija rytą pajudėjo prie Kulimeso kapinių, nes reikėjo baigti tvirti tvorelę, sutvarkyti po audros išverstus medžius, o moteriškoji dalis liko mokykloje, pradėjo tvarkytis ir ruošti kelionei atgal į Tiumenę.

Šiandien dirbom tikrai organizuotai ir sparčiai, nes darbų buvo daug, laikas buvo ne mūsų pusėj, po pietų jau turėjome išvykti į Tiumenę, nes sekmadienį sulaukėme skambučio, kad reikia atvykti ir vėl prisiregistruoti. Tokia jau tvarka.

Manau, kad mums sekėsi visai neblogai, nes mane patį rezultatas tikrai nudžiugino. Nors nesame profesionalūs staliai, medžio meistrai, bet noras ir užsidegimas davė savo vaisių.

Galutinai, kiek įmanoma, sutvarkę kapus, įsiamžinę ir įamžinę savo darbo vaisius nuotraukose, pajudėjome link mokyklos. Buvo likusios kelios valandos, tad reikėjo skubėti, dėti daiktus, praustis, pavalgyti.

Kadangi galioja nerašyta taisyklė, stovyklavietę palikti gražesnę nei radai, sutvarkę mokyklą, susidėję daiktus, pajudėjome į Tiumenę.

Tiumenėje mus pasitiko valdžios atstovė Marija. Palydėjo į nakvynės vietą – karinę stovyklavietę jaunimui, kurioje gali pasijausti kaip tikroje karinėje bazėje: aukšta spygliuota tvora, tankai, parašiutininkų šuolių mokymo bazė, „barakai“, kareiviškų palapinių kvartalai.

Rytoj laukia kelionė į kitas kapines.

23 07 2013

Septintoji ekspedicijos diena. Antradienis.

Rytą G. Alekna išvyko mūsų visų užregistruoti Tiumenės migracijos centre. Jam grįžus pajudėjome.

Pakeliui sustojome Jalutorovske. Ten aplankėme tremtinę Birutę Kamarauskieneę. Buvo tikrai nuostabu girdėti už tiek tūkstančių kilometrų sunkiai, bet lietuviškai kalbančią Birutę. Turbūt ne vieną sujaudino jos pasakojimas apie mėginimus bent trumpam grįžti į Lietuvą ir ten aplankyti giminaičius, gimtuosius namus, ir kaip jai buvo neleista to padaryti. Buvo labai sunku matyti susigraudinusią senolę, bet manau, kad mūsų vizitas ir padovanota gintarinė apyrankė padėjo jai bent trumpam pajusti lietuvišką dvasią. Pati Birutė buvo atitremta iš Marcinkonių su visa savo šeima. Gyveno ir dirbo Lebediovkoje, ten susipažino su savo vyru Jonu, kuris prieš kelis metus atgulė amžinajam poilsiui.

Atsisveikinę su Birute ir pažadėję grįžti, keliavome toliau. Pasiekėme Jurginską, Jurginskavo centrą. Ten persėdome į kitą transportą, „paziką“, papildėme įrankių arsenalą ir tęsėme kelionę pirmyn.

Stabtelėjome Novy Tap kaimelyje, aplankėme ir aptvarkėme ten esančias kapines. Administracijos vadovas ir vietinis gyventojas Vladimiras, dar menantis lietuvius, papasakojo, kad anksčiau šis kaimas klestėjęs, lietuviai buvę labai darbštūs ir geri darbininkai. Dabar gyvenimas ten apmiręs, tik šiek tiek pagyvėja, kai ateina uogavimo, grybavimo sezonas.

Važiavome toliau. Sustojome Sosnovkoje, prie geležinkelio atkarpų. Lankėme buvusį miškų ūkį – „liespromhozą“. Iš buvusios didžios medžio apdirbimo bazės belikę tik griuvėsiai ir keletas nedidelių privačių įmonių. Keista žengti tomis pačiomis vietomis, kur gyveno, dirbo mūsų tautiečiai, ir suprasti į kokias nykias vietas iš savo gimtinės buvo atitremti lietuvaičiai.

Artėjant nakčiai nusprendėme ieškoti vietos nakvynei. Neilgai ieškoje, apsistojome pamiškėje prie Jurgos upės. Pirmiausia mus džiaugsmingai sutiko uodai, kurių čia buvo tantai. Tačiau mūsų tai neišgąsdino ir apsišarvavę tinkleliais bei „pasikvėpinę“ repelentais pradėjome kurtis. Netrukus išdygo visai šauni stovykla, suruseno lauželis. Drąsesni spėjo išsimaudyti upėje.

Laužas, puiki vakarienė nuteikė puikiai, tad visi kartu susėdę ratu dainavome dainas iš dovanų gauto dainyno. Mane tą vakarą pakėrėjo ypač gražus Sibiro dangus.

24 07 2013

Aštuntoji ekspedicijos diena. Trečiadienis.

Naktis palapinėje praėjo tikrai ramiai – nors ir buvo labai karšta, trūko vietos, bet buvo tikrai smagu. Keista, bet net uodai nekando, meškų irgi buvo negirdėti.

Papusrūčiavome, apsitvarkėme ir sulaukėme autobuso, kuris turėjo mums padėti nusigauti iki kitų Jurginskavo rajone lietuvių gyventų vietų.

Pirmiausia pajudėjome link Liesnojos. Aplankėme ten esančias kapines, apžiūrėjome vietas, kur būta lietuvių vežusio geležinkelio, miško kirtimo zonas, kur dirbo patys lietuviai. Nors švietė saulė, buvo graži diena, bet vaizdas tikrai nykus, dar nykesnis turėjo atrodyti ir prieš 60 metų.

Grįžtame į Jurginską ir iš keliaujame į Lebediovką. Čia mus pasitiko vietos valdžios atstovas. Ir vėl išskyla daug klausimų dėl nakvynės. Iki mūsų pagrindinio tikslo Verch Kamenkos kapinių apie 12 km, tačiau aplink jas nėra kur apsistoti, nes vien pelkės, nėra geriamo vandens telkinio. Tad liekame Lebediovoje. Čia mums pasiūlo apsistoti mokykloje. Visiems gerai, nes mes turėsime kur ir daiktus pasidėti, maistą pasigaminti, jiems taip pat paranku, nes galės mus geriau kontroliuoti.

Šiek tiek apsitvarkę išėjome pasižvalgyti po miestelį, nuėjome prie upės. Praėjome pro žymiąją Lebediovos psichiatrinę ligoninę, apie kurią jau buvome girdėję iš kalbų. Visą laiką mus lydėjo maloni direktoriaus pavaduotoja, kuri vėliau atnešė ir pavaišino mus gėrybėmis iš savo sodo. Grįždami sutikome Aldoną, tremtinių palikuonę, kuri pažadėjo ateiti pas mus į mokyklą.

Dar prieš mums atvykstant, buvo suplanuotos sportinės varžybos tarp vietinių ir „Misijos Sibiras“ 13“ dalyvių. Šiek tiek pasitreniravę sužaidėme kelias tinklinio partijas. Džiaugiuosi savo komanda, nes pirmąsias varžybas laimėjome.

Po vakarienės aptarėme rytojaus dieną. Laukė daug darbų, tad tikėjomės, kad bent didžiąją dalį jų pavyks nudirbti.

Vakare pirmasis akibrokštas – išėjus į lauką pakvėpuoti gryno oro prieš miegą, akmenimis buvo apmėtyti keli mūsų komandos nariai. Keista, nes dieną visi atrodė tokie draugiški.

25 07 2013

Devintoji ekspedicijos diena. Ketvirtadienis. Net keista, kaip greitai čia bėga laikas. Po savaitės jau būsim Lietuvoje.

Rytas prasidėjo įprastai. Papyrusryčiavę ir susiruošę, laukėme atvykstančio transporto. Mus turėjo vežti traktoriaus „Belarus“ priekaboje, bet pamačius, kad ji dar šlapia po vakarykščio lietaus ir kelionė būtų tikrai nekokia, buvo iškvieistas sunkvežimis „Ural“. Taip jo kėbule bestovėdami ir pradėjome savo kelionę link Verch Kamenkos kapinių. Miško keliu važiuojame apie 12 km, kurio atkarpos buvo išvažiuojamos tik su specialia technika. Manau, kad daugeliui ši kelionė padarė didelį įspūdį: kelias tragiškas, mėto į visas puses, bet brovėmės pirmyn, o stovint kėbule vėjas taršė plaukus.

Kelionė baigėsi ir mes privažiavome taigos dalį, kurioje buvo laidojami lietuviai tremtiniai – Verch Kamenkos kapinės. Ir vėl mes stovėjome prie medžiais užverstos miško dalies, kur tik įgudusi akis galėjo atrasti ir pasakyti, kad čia anksčiau buvo laidojami žmonės. Visus sukretė pamatytas vaizdas, nes kapinės buvo baisiai sunykusios, dar keletas metų, ir iš jų visiškai nieko būtų nebelikę. Negano to, vos už keliasdešimt metrų veikiantis smėlio karjeras. Vėliau mus čia dirbantys darbuotojai papasakos, kad karjerą eksploatuojantis verslininkas kėsinosi darbininkų namelius statyti ant kapinių, bet pastarieji pasipriešinę.

Nors darbų laukė labai daug, bet pasiryžome nenuleisti rankų ir kiek leis galimybės padaryti šią apleistą teritoriją panašią į anksčiau buvusias kapines.

Tad pradėjome. Mums pasisekė, kad į pagalbą atėjo vietiniai Lebediovkos gyventojai, kurie paskolino benzininį pjūklą, su traktoriumi ištraukė kelis nemenkus rąstus, kelmus. Taip smarkiai besidarbuojant, vaizdas kapinėse ėmė gerėti, netrukome jas išvalyti, o po pietų vaikinai ėmėsi kapinių tvorelės tvėrimo darbų. Merginos tuo metu išėjo į vietinių miškus rinkti uogų vakarienei.

Pradėjome įkasinėti pirmus tvorelės kuolus, skaičiuoti, kiek mums reikės medžiagų, kad galėtume užtvėrti visą teritoriją. Mūsų komandos narys Justas ekspedicijos metu tapo „profesionaliu“ kūriku ir rąstų apdegintoju, ir tą darbą atliko taip didžiai atsidadavęs, kad dienos pabaigoje atrodė kaip tikras Pinčukas iš K. Borutos „Baltaragio malūno“.

Dienos pabaigoje pasidžiaugę nuveiktu darbu, pajudėjome link savo nakvynės vietos. Pakeliui sustojome nusiprausti buvusiam karjere. Vanduo tikrai šiltas, puiki atgaiva po sunkių dienos darbų. Po maudynių pajudėjome namo, šįkart jau traktoriaus priekaboje. Pasikratėme kaip reikalas.

Džiugu tai, kad Rusijoje yra šaunių žmonių. Lebediovkos mokyklos direktorės pavaduotoja vakar mielai sutiko palydėti iki upės, vėliau atnešė savo daržo gėrybių, šiandien atnešė naminės giros, tiesa, vakar nepagailėjo atnešti skerdienos, kuri labai paskanino mūsų šiandieninę sriubą. O grįžę po maudynių radome ją ruošiančią mums vakarienę. Paprašius nesivarginti, ji atsakė, kad jau tokia moterų dalia, o mes esame svečiai.

Mus visą parą saugo policija, jaučiamės kaip tikri miestelio įžymybės.

26 07 2013

Dešimta ekspedicijos diena. Penktadienis.

Rytą laukėme žinios dėl medienos. Besiruošiant ir belaukiant išgirdome atidundant „Ural“, kurio kėbulas buvo pakrautas įvairiausiomis lentomis. Pajudėjome pirmyn. Šiandien reikėjo pradėti tvirti tvorelę apie kapines.

Pradžia buvo sunki, darbas ėjosi lėtai. Oras buvo tvankus, pylė prakaitas. Buvo pakankamai karšta. Yra ką veikti, ypač fiziškai dirbant.

Nepavyko tiek nudirbti, kiek norėjome, bet tikėjomės, kad rytoj viskas eis kaip per sviestą. Reikia nusipirkti dar įrankių, geriau organizuoti darbą. Gal ir įveiksim.

Vakarėjant atvyko vairuotojas, susidėjome daiktus ir pajudėjome. Išsimaudėme karjere. Labai gera nuplauti suodžius ir prakaitą po darbo dienos. Tik niekaip neįmanoma atsiginti nuo bjaurių kraujasiurbių.

Mūsų gyvenamame kaime šiandien vyksta vestuvės. Mūsų direktorės pavaduotoja – virėja visą dieną šeiminkavo mokyklos virtuvėje. Grįžus po darbo ir mums teko laimė paragauti vestuvinių vaišių. Išalkusiems viskas atrodė tiesiog nuostabiai: ir blynai, ir keptos bulvės, ir keptos bulvės su naminiais kiaušiniiais.

Šiandien nusprendėme aplankyti Lebediovkoje gyvenantį lietuvį Juozą Malošovą. Pasirodo, jis yra mūsų sutiktos Birutės brolis, kurio lietuviška pavardė buvo Česnulevičius, bet žmonos paskatintas, jis ją pasikeitė. Šiaip taip suradę Juozo namuką, pamėginome prisibelsti. Matyt, šeimininkas dėl amžiaus jau turėjo problemų su klausa, tad teko panaudoti kelias gudrybes, kad patektume į kiemą. Turbūt toks gausus svetimtaučių būrys ne juokais išgąsdino vietinius, nes senelio atskubėjo lankyti net ir Juozo vaikaitė, bet pamačiusi, kad mes nepavojingi, išskubėjo namo. Su pačiu Juozu bendrauti sekėsi sunkiai. Lietuvių kalbos jis nebesuprantas, be to amžius jau gerokai išdildęs jo prisiminimus. Kiek galėdami išsiklausinėję apie praeitį, patirtus išgyvenimus, įteikę lauktuvių iš Lietuvos, atsisveikinome ir pajudėjome iki savo nakvynės vietos.

Laiku spėjome grįžti, nes dangus vėl prakiuro ir žemę pradėjo skalbti lietus.

27 07 2013

Vienuolikta ekspedicijos diena. Šeštadienis.

Rytas per daug nedžiugino – buvo apsiniaukę, o mes planavome anksti išvažiuoti ir smarkiai darbuotis iki išnaktų. Vairuotojas nesirodė. Aš net pradėjau baimintis, kad po vakarykščių vestuvių išvis jo neišsvysime. Dienos pradžia nieko gero nežadėjo.

Pagaliau išgirdome užkuriant „Ural“ . Pasirodo, jis visai netoli buvo laikomas. Apsidžiaugiau pamatęs, kad kėbule įkrautas tašas – būsimas mūsų Verch Kamenkos kapinių kryžius. Greitai sušokome į kėbulą ir pajudėjome. Iškart į akį krito tai, kad mediena labai šakota, kreivai išpjauta, matyt, atidavė prasčiausią, ką galėjo rasti.

Kelias iki darbo vietos buvo jau labai gerai žinomas: duobės, purvo vonios, grioviai. Pasirodo, anksčiau jis buvo ganėtinai geros kokybės, nes buvo prižiūrimas valstybės, tačiau uždarius valstybinį karjerą juo nustota rūpintis. Operatoriai ne kartą filmavo mūsų pastangas įveikiant keliu vadinamą kliūčių ruožą.

Oras buvo tikrai prastas, jau bevažiuojant pradėjo lynoti, o atvažius ir iškraunant daiktus, lietus išvis įsismarkavo. Pasislėpti nėra kur, o ties pačiomis kapinėmis dar ir uodų pilną, kurie ypač suaktyvėja užėjus lietuvi.

Kadangi nebuvo kur dėtis, visi kibome į darbus. Mus atvežęs vairuotojas net liko laukti, manydamas, kad mes greit persigalvosime ir neapsikentę lietumi važiuosime atgal. Tačiau ryžto mums netrūko, trauktis ir nebuvo kur. Džiugino tai, kad visi rado darbo ir kiek galėdami prisidėjo prie bendrų tikslų įgyvendinimo. Buvo smagu matyti, kaip visa komanda pasklidusi po kapinių teritoriją darbuojasi iš peties, prireikus ateidami į pagalbą vieni kitiems.

Pamatęs, kad mūsų ryžto neįveiks, lietus nustojo lijęs, o tvora jau ryškino kapinių kontūrus, kryžius pradėjo įgauti savo formą. Nujaučiant, kad gali trūkti vinių bei antiseptiko, apsidžiaugėme, kad mus atvežęs vairuotojas vis dar laukė, tad pasinaudojome jo paslaugomis ir delegavome dvi merginas su svarbia užduotimi į parduotuvę.

Kai tikslas jau buvo ranka pasiekiamas ir artėjo darbų pabaiga, dangus vėl pradėjo niauktis, girdėjosi tolumoje dundantis griaustinis. Tai dar labiau skatino darbuotis.

Džiugu, kad spėjome pastatyti kryžių, iš viso įkasėme 71 kuolą, sukėlėme 951 tvoros skersinuką. Gaila, kad nespėjome iki valios pasidžiaugti savo darbo vaisiais, nes dangus grasino, vairuotojas, visą dieną pralaukęs, jau ir skubinosi namo, tad su Justu įkasus paskutinį kuolą, man nulyginus jo viršų, visiems pasidarius kelias nuotraukas, pajudėjome.

Mokykloje mūsų jau laukė vakarienė. Po jos visi susėdome pasikalbėti prie arbatos puodelio, pasidžiaugti nuveiktas darbais. Man pačiam buvo be galo smagu prisiminti, kaip bendras tikslas mus suvienijo ir visi kaip tik įstengdami prisidėjo, kad Verch Kamenkos kapinių teritorija vėl taptų panaši į anksčiau čia buvusias kapinaites. Tikrai neapsakomas džiaugsmas jausti tą vienybę, bendrumą. Didžiuojusi, kad galiu būti visa to dalimi.

Tą vakarą pasveikinome mūsų ekspedicijos vadovą Gintautą, kuriam jau tai buvo 40 ekspedicija Sibire. Padėkojome už pagalbą, supratingumą, suteiktą galimybę iš arčiau pažinti mūsų tremtinių apgyvendintas vietas, už pastangas išsaugoti visų tremtinių atminimą. Merginos pagamino „tortą“ iš vietinių gėrybių: sausainių, saldinto pieno, meduolių, šokolado ir mokyklos kieme augančių uogų. Mes jį įteikėme kaip padėką ir kartu visi paragavome.

28 07 2013

Dvyliktoji ekspedicijos diena. Sekmadienis. Paskutinės valandos Lebediovkoje.

Rytą pradėjome tvarkydamiesi savo gyvenamąsias patalpas. Nespėjus net papusryčiauti, vadovas pranešė, kad metas pajudėti į Lebediovkos kapines.

Tose kapinėse pavyko rasti 8 lietuvių kapus. Ant vienu jų buvo mediniai, ant kitų geležiniai kryžiai. Ypač įsimintinas buvo vienas geležinių kryžių, kuris, vertinant to meto sąlygas ir galimybes, tikrai atrodė įspūdingai. Gaila, bet jis buvo nuverstas, greičiausiai kasinėjant kapus, siekiant juos perlaidoti Lietuvoje. Negana to, kapai ir pats kryžius buvo užversti šiukšlėmis.

Nieko nelaukdami kibome į darbus ir pradėjome kasti, nešti šiukšles. Kuo smarkiau darbavomės, tuo darėsi aiškiau, kad bus tikrai sunku. Kryžius buvęs gerai įbetonuotas, turėjęs didelį, vientisą ir labai sunkų pamatą. Net aptarėme, kad gaila jį čia palikti, tik niekaip nesugalvojome būdų, kaip jį išlaisvinti ir parsivežti į Lietuvą. Būtų puikus eksponatas muziejui, simbolis mūsų tautiečių Sibire patirtų kančių.

Dar šiek tiek pasikapstę pagaliau pamėginome pajudinti, atstatyti į vietą. Visi vaikinai stoję į krūvą pajėgė išjudinti nuverstą kryžių. Džiugu bent tiek, kad dabar šis stovi stačias savo vietoje ir yra matomas iš toli. Gaila, kad neturėjome progos kapitališkai jo sutvarkyti, o gal būt net ir parsigabenti į gimtinę.

Pajudėjome į Jalutorovską. Visą kelią prasnaudėme. Atvykę ir palikę daiktus jaunimo namuose, vėl aplankėme Birutę Kamarauskiene, pamėginome nuvykti pas Agotą Kran, dar vieną lietuvę, gyvenančią Tiumenės srityje.

Gaila, bet jos neradome namuose. Mums pasakė, kad ji išėjusi, nors Birutė buvo sakiusi, kad Agota sunkiai vaikščiojanti. Matyt, nenorėjo susitikti. Ekspedicijos vadovas pridūrė, kad tai gana dažnas atvejis jo kaip keliautojo po Sibirą karjereje.

Pasisvečiavę Jalutorovske nuvykome į geležinkelio stotį. Tiumenę norėjome pasiekti elektriniu traukiniu. Gaila, bet buvo sekmadienis, daug norinčių važiuoti, o vietų mažai, tad džiaugėmės galėdami vykti ir autobusu, kurio paskutinius 16 bilietų kaip tik mes ir įsigijome.

Tai jau tampa beveik tradicija, nes visą kelią vėl prasnaudėme. Tiumenėje mus pasitiko Marija, kuri palydėjo iki naujojo Tiumenės dziudo sporto centro. Pastarasis paliko ne kokį įspūdį: jis pakankamai naujas, išreklamuotas, net pats V. Putinas buvo atvykęs į jo atidarymą, tačiau jau pradėjęs byrėti.

Vakare pasėdėjome visi kartu prie bendro stalo, apsvarstėme, ką dar galime nuveikti, ir kupini naujų įspūdžių bei svarstydami, ką mums atneš rytojus, patraukėme miegoti.

29 07 2013

Trylikta ekspedicijos diena. Pirmadienis.

Šiandien suplanavome nuvykti į Gintauto mamos tremties vietą Isiedskojoje. Ten pavaikščiojome aplink Tirinkulio ežerą. Apžiūrėjome vietas, kur žvejojo tremtiniai. Pavaikščiojome po miestelį. Deja, lietuvių kapų ten neaptikome, tad pasisvečiavę pajudėjome atgal.

Vakarop susitikome su Tiumenėje gyvenančia tremtine Danute. Ji mums atnešė nuotraukų iš asmeninio archyvo, kuriose buvo užfiksuotas jos gyvenimas Bačelino kaime, matomos Kulimeso kaimo kapinės, kurias mes prieš savaitę tvarkėme. Danutę į susitikimą atlydėjo jos vaikaitė, kuri paskaitė jos močiutės mums rusiškai parašytą eilėrašį. Gaila, bet pati vaikaitė jau nė žodelio nebesupranta lietuviškai.

30 07 2013

Keturiolikta ekspedicijos diena. Antradienis.

Jau rytoj išskrisime iš Tiumenės. Iš tikrųjų laukiu, nes jau pasiilgau gimtųjų namų.

Šiandien Tiumenės valdžios atstovė mums suorganizavo ekskursiją po miestą. Gidė buvo tikrai šauni moteriškaitė, kuri su didžiu atsidavimu stengėsi atskleisti miesto istorijos žavesį. Kalbant nuoširdžiai, pats miestas tikrai nesužavėjo. Nors ir įkurtas XVI a. pabaigoje, šiomet atšventė 427 metų jubiliejų, bet ilgą laiką buvęs nereikšmingas, ir tik suklestėjęs po II – ojo Pasaulinio karo, kai buvo atrasti gausūs žemės gelmių turtai. Senamiesčio nedaug, beveik visi monumentai skirti sovietiniams laikams atminti. Verta paminėti, kad miestas stengiasi puoštis marmuru ir auksu, nes turtų, kaip patys paminėjo, netrūksta, bet visa tai dideliu žavesiu nedvelkia.

Po ekskursijos mūsų laukė susitikimas su vietiniais žurnalistais. Šie domėjosi mūsų kelionės tikslais, dėl ko mes sukorėme kelis tūkstančius kilometrų, kodėl atvykome į Tiumenę. Kaip visada teko sulaukti ir provokuojančių klausimų, tačiau manau, kad mums puikiai pavyko išlikti politiškai korektiškais.

Vakare dar pasivaikščiujome po miestą ir atsisveikinome su Tiumene, nes ryt anksti jau turėjome išskristi į Maskvą.

31 07 2013

Penkiolikta ekspedicijos diena. Trečiadienis.

Kelionė gimtinėn prasideda!

Anksti rytą sukilę pajudėjome į Tiumenės oro uostą. Tenai atsisveikinę su mūsų ekspedicijos vadovu Gintautu Alekna, padėkoję jam už kantrybę ir pagalbą visos ekspedicijos metu, nuskubėjome registruoti bagažą.

Išskridome 7.40, o Maskvoje nusileidome 8.05. Tad realiai sutaupėme dvi valandas, dėl laiko juostų kaitos. Maskva pasitiko apsiniaukusiu dangumi, bet neilgai laukus, atvyko ambasados atsiųsti autobusiukai, kurie mus nugabeno į Lietuvos ambasadą. Buvo smagu vėl išgirsti svetimus žmones kalbant lietuviškai, pasisvečiuoti kad ir mažoje, bet lietuviškumu kvepiančioje salelėje tokioje didžiulėje Rusijoje.

Šiek tiek pasistiprinę ir apsitvarkę, nuvykome apsižvalgyti po Maskvą. Tikrai didžiulis miestas ir per dieną jo viso neapžvelgsi. Norėtusi kada nors vėl atvykti ir atidžiau pasižvalgyti, apsilankyti muziejuose.

Padėkoję ambasados darbuotojams už svetingumą, išvykome į „Baltarusijos“ geležinkelio stotį, kur jau mūsų laukė traukinys, vežantis į Lietuvą.

Atsisveikinome su Maskva ir pajudėjome Baltarusijos link. Kadangi diena buvo pilna įspūdžių, be to, dėl laiko juostų kaitos ir prailgėjusi, visi anksti sugulėme miegoti, ir tik saujelė likusiųjų likome pasišnekėti, pasidžiaugti paskutine naktimi kartu.

01 08 2013

Šešiolikta ekspedicijos diena. Ketvirtadienis.

Pagaliau šiandien grįšime į gimtuosius namus.

Sukrapštę paskutinius rublius ir kapeikas, nusipirkome 4 puodelius arbatos, kurią plikėme dar bent kelis kartus, sunešę paskutinius valgomus dalykus, kokius tik turėjome, susėdome paskutiniams pusryčiams kartu.

Neilgai trukus privažiavome pasienį. Nepasakomai šaunus jausmas pajusti vėl važiuojant Lietuvos žeme.

Apie vidurdienį mes jau buvome Vilniaus geležinkelio stoty. Labai džiaugiausi pamatęs, kad manęs atvažiavo pasitikti brolis, nešinas mamos išaugintų jurginų puokšte.

Nemeluosiu, tomis akimirkomis jaučiausi velniškai laimingas: laimingas dėl to, kad pagaliau grįžau į išsiilgtus namus, laimingas dėl to, kad dvi savaites galėjau praleisti Sibire ir prisidėti istorijos dalelės įamžinimo ateičiai, laimingas, kad mane tas dvi savaites supo tokie šaunūs žmonės.

Džiaugiausi matydamas visus susirinkusius, kurie atėjo mus pasveikinti laimingai sugrįžus.

Po sutiktuvių visi susirinkome kartu papietauti, aptarti įspūdžius pasidalinti ateities planais ir darbais su „Misija Sibiras“ projekto vadovais.

Deja, bet viskas turi savo pradžią ir pabaigą. Dėkoju už man suteiktą dovaną – galimybę pabuvoti Sibire ir prisidėti prie mūsų Tautos istorijos išsaugojimo.

Ekspedicija baigėsi, bet misija tik prasideda!